

Aan:
Autoriteit Consument en Markt
t.a.v. Directie Toezicht Energie
Postbus 16326
2500 BH DEN HAAG

Assen, 13 augustus 2025
Ons kenmerk 33/EN/2025001075
Behandeld door [REDACTED]
Zaaknummer: ACM/25/194782

Onderwerp: Ambtelijke zienswijze Ontwerp Codebesluit Prioriteringsruimte Transportverzoeken 2025

Geachte heer/mevrouw,

Met deze brief geeft de Provincie Drenthe u graag een ambtelijke zienswijze op het Ontwerp codebesluit prioriteringsruimte transportverzoeken 2025.

Eerste indruk van het ontwerp

Provincie Drenthe werkt binnen het Drents Actieprogramma Netcongestie aan programma's en projecten gericht op het verminderen van netcongestie en het opbouwen van een adequaat energienetwerk voor de provincie Drenthe. Wij zien het voorgenomen codebesluit als een belangrijk instrument voor deze opgave. Gezien de impact op onze werkzaamheden geven wij graag mee wat voor onze provincie van belang is: uitvoerbaarheid, bescherming van lokale opgaven en ruimte voor versnellende initiatieven.

In het vervolg van deze reactie gaan wij in op een aantal specifieke reacties, die wij stuk voor stuk zullen behandelen.

Kaders en criteria voor prioritering

Welke beoordelingscriteria en prioriteiten moet de ACM hanteren bij het toekennen van transportcapaciteit?

- Stimuleer systeemoptimalisatie en netbalans.
De huidige focus op kWh-productievolume binnen categorie 1 (congestieverzachtters) doet onvoldoende recht aan de bijdrage van initiatieven die het net ontlasten, balanceren of optimaliseren. Juist deze projecten maken versnelling en betrouwbaarheid mogelijk.
- Voorrang energiehubs.
Projecten – groot of klein – die opwek, opslag en verbruik slim combineren en zo het net lokaal balanceren, moeten expliciet voorrang kunnen krijgen in het prioriteringskader van de ACM.
- Erken de systeemwaarde van windenergie.

Windenergie produceert op andere momenten dan zon (o.a. 's nachts en in de winter), wat bijdraagt aan profieldiversiteit en leveringszekerheid. De ACM moet dit waarderen als prioriteringscriterium, ook voor kleinere of regionale windprojecten.

- Erken hybride oplossingen (waterstof, groengas).
De inzet van waterstof en groengas – al dan niet tijdelijk – kan piekbelasting op het net verminderen. Deze oplossingen verdienen erkenning binnen het kader, ook al vallen ze buiten de directe elektriciteitsinfrastructuur.

Afbakening van relevante partijen en belangen.

Welke functies en type projecten of partijen zouden binnen het prioriteringskader moeten vallen, en hoe worden belangen gewogen?

- Bescherming van maatschappelijke opgaven in de regio.
Drenthe vraagt specifieke aandacht voor publieke voorzieningen zoals woningbouw, onderwijs en lokale duurzame opwek. Zonder borging bestaat het risico dat deze structureel verdrongen worden door grotere, beter georganiseerde of buitenregionale projecten.
- Lokale energievoöperaties op achterstand.
Kleinschalige coöperaties met breed maatschappelijk draagvlak dreigen buiten de boot te vallen. De ACM moet kleinschaligheid en lokaal eigenaarschap honoreren via een aparte toewijzingscategorie of beschermde ruimte.
- Voorkom verdringing door buitenregionale projecten.
Grote ontwikkelaars van buiten Drenthe kunnen capaciteit claimen via juridische of strategische voorsprong. De ACM moet voorzien in regionale allocaties of plafonds om lokale publieke opgaven te beschermen.
- Defensie als prioriteit: borg balans met regio.
Hoewel Defensie terecht een nationale prioriteit is, mag dit niet leiden tot het verdringen van andere maatschappelijke functies in regio's als Drenthe. De ACM moet ruimte houden voor regionale keuzes.
- Grootgebruik.
Essentieel is dat investeringen van grotere partijen, zoals fabrieken, afhankelijk zijn van beschikbaarheid van netcapaciteit in de toekomst. Om de energietransitie voor de industrie te kunnen realiseren binnen de daarvoor gestelde periode is het onmogelijk dat investeringen van fabrieken pas besloten kunnen worden als de netcapaciteit daadwerkelijk is toegekend. Het voorgenomen codebesluit maakt dat er onbeperkt "voorgedrongen" kan worden door partijen met een hogere prioriteit. Het moet voor grotere projecten (fabrieksinvesteringen, grote vergisters, waterstofinstallaties et cetera vroegtijdig mogelijk om de wachtlijstpositie om te zetten in een capaciteitscontract vanaf het moment dat er nieuwe capaciteit beschikbaar komt. Na het toekennen van deze toekomstige capaciteit moet "voordringen" niet meer mogelijk zijn.

- Borg een adviserende rol voor netbeheerders bij planvorming en geef ruimte aan de energietoets.

De provincie Drenthe constateert dat het ontwerpbesluit geen structurele rol toekent aan netbeheerders bij ruimtelijke planvorming, zoals bij de omgevingsstafel of in het kader van omgevingsplannen. Juist in die fase is tijdig inzicht in de beschikbare netcapaciteit en de impact van nieuwe ontwikkelingen op het energiesysteem essentieel. Zonder deze betrokkenheid ontstaat het risico dat planvorming en uitvoering uiteen gaan lopen met vertraging en inefficiënt gebruik van netcapaciteit als gevolg.

In Drenthe zien we deze spanning concreet terug in de praktijk. Om hieraan tegemoet te komen, werken wij aan een juridische borging van de energietoets in onze provinciale verordening. Deze energietoets verplicht initiatiefnemers en gemeenten om bij nieuwe functies met een elektriciteitsvraag vanaf 1 MW in een vroeg stadium overleg te voeren met de netbeheerder. De resultaten hiervan worden opgenomen in een energieparagraaf als onderdeel van het omgevingsplan. Hierin wordt onder andere beoordeeld welke maatregelen worden getroffen om netcongestie te voorkomen, zoals flexibilisering via contracten, inzet van energieopslag of toepassing van alternatieve energiedragers zoals warmte, groen gas en waterstof.

De energietoets is daarmee niet alleen een toetsingsinstrument, maar vooral een manier om vraag en aanbod van infrastructuur tijdig en realistisch met elkaar in verbinding te brengen. Dit draagt bij aan een netbewuste ruimtelijke ontwikkeling, voorkomt vertragingen en helpt om de beschikbare capaciteit optimaal te benutten.

Wij verzoeken de ACM dan ook om in het definitieve besluit ruimte te geven aan deze aanpak: door de adviserende rol van netbeheerders in planvorming structureel te borgen, en door ruimte te laten voor het hanteren van beleidsinstrumenten zoals de energietoets bij het toewijzen van transportcapaciteit.

Vanuit deze voorgaande overwegingen kunnen wij concreet de volgende input meegeven op een aantal van uw vragen:

Consultatievraag 1

a. Bent u van oordeel dat er een hardheidsclausule of uitzonderingsmogelijkheid opgenomen dient te worden in het prioriteringskader voor categorie 2. 'veiligheid'?

Ja, aangezien wij hopen te vermijden dat Drentse initiatieven en organisaties door buitenregionale partijen achtergesteld raken. De Provincie Drenthe ziet dus graag dat het belang van regionale partijen geborgd is.

Bovendien mag de prioriteit voor Defensie er niet voor zorgen dat andere maatschappelijke functies verdrongen worden.

b. Zo ja, dan verzoekt de ACM u met concrete suggesties te onderbouwen hoe een dergelijke hardheidsclausule of uitzonderingsmogelijkheid zou moeten worden vormgegeven. De ACM verzoekt u om hierbij in ieder geval in te gaan op de volgende punten:

- Neem groen gas op in het prioriteringskader.
 Als provincie Drenthe constateren wij dat groen gas als energiedrager ontbreekt in het ontwerpbesluit, terwijl het een onmisbare schakel vormt in een toekomstbestendige energiemix. Groen gas wordt in Drenthe veelal decentraal geproduceerd en lokaal ingevoerd op het gasnet. Juist in gebieden waar de netcapaciteit onder druk staat, biedt dit een concreet en schaalbaar alternatief voor elektrificatie. Daarmee draagt groen gas aantoonbaar bij aan het ontlasten van het elektriciteitsnet en het verminderen van netcongestie. Daarnaast is groen gas van groot belang voor sectoren waar elektrificatie op korte termijn niet haalbaar is, zoals delen van de industrie, de gebouwde omgeving en het zware transport. De inzet van groen gas maakt het mogelijk om bestaande gasinfrastructuur slimmer te benutten, met behoud van leveringszekerheid én ruimte voor groei.
 Voorwaarde is wel dat er voldoende capaciteit beschikbaar is op het gasnet voor de productie, opwerking, injectie en het transport van groen gas. Deze capaciteit is nu nog onvoldoende geborgd binnen het voorliggende prioriteringskader.
 Wij vragen de ACM daarom om groen gas expliciet op te nemen in het prioriteringskader, bijvoorbeeld als aparte functie of binnen categorie 3. Daarbij kan aansluiting worden gezocht bij de beoordelingscriteria voor congestieverzachtters, waarbij het effect op het verminderen van druk op het elektriciteitsnet wordt meegewogen. Op deze manier ontstaat ruimte voor een bredere set aan oplossingen die de energietransitie daadwerkelijk versnellen én haalbaar houden in de regio.

Effectiviteit en uitvoerbaarheid van de implementatie

Welke randvoorwaarden zijn nodig om het voorgestelde kader ook daadwerkelijk goed te kunnen uitvoeren?

- Weeg uitvoerbaarheid en regionale inspanning mee.
 Versnelling is niet alleen een technische, maar ook een bestuurlijke en juridische uitdaging. Niet alles wat op papier prioriteit heeft, is ook uitvoerbaar.
- Stikstof als beperkende factor. Zelfs met transportcapaciteit kunnen projecten spaak lopen op stikstofregels. De ACM moet realistische uitvoerbaarheid meewegen bij het toewijzen van capaciteit.
- Bewijslast bij maatschappelijke projecten.
 Netbeheerders eisen steeds vaker onherroepelijke vergunningen voordat zij transportcapaciteit toewijzen. Dat werkt vertragend voor woningbouw en onderwijslocaties, waar besluitvorming cyclisch verloopt. De ACM moet ruimte bieden aan bestuurlijk verankerde plannen, ook zonder volledige planologische status.
- Voorkom beloning van enkel 'grote volumes'.
 Regio's als Drenthe investeren proactief in versnelling, standaardisatie en ketensamenwerking. De ACM zou deze versnellingsbekwaamheid moeten belonen in haar afweging – niet alleen projectomvang of investeringskracht.

f. Zo niet, welke werkwijze is volgens u nodig om meer flexibiliteit te geven? De ACM verzoekt u om hierbij in ieder geval in te gaan op de volgende punten:

- Wie dient te beslissen over toepassing van de hardheidsclausule of uitzonderingsmogelijkheid?

- Op welke wijze wordt willekeur voorkomen en op welke wijze wordt voldaan aan de vereisten van transparantie en non-discriminatie?

Het is belangrijk dat het niet mogelijk is dat er na de toekenning van transportcapaciteit andere partijen plots hoger op de lijst komen te staan en dus 'voordringen'. Dit zou ervoor zorgen dat bedrijven niet langer belemmerd worden in het maken van plannen op termijn, aangezien zij de toegewezen transportcapaciteit in deze plannen kunnen gebruiken.

Bovendien is het mogelijk dat ondanks de toegewezen transportcapaciteit projecten vastlopen door bijvoorbeeld stikstofregels. Uitvoerbaarheid moet dus worden meegenomen in het toewijzen van transportcapaciteit.

Consultatievraag 2

a. Bent u van oordeel dat het wenselijk is om FCFS voor congestieverzachtters los te laten?

Ja, want de huidige focus op kWh-productievolume doet onvoldoende recht aan de bijdrage van initiatieven die het net onlasten, balanceren of optimaliseren. Zo kunnen bijvoorbeeld energiehubs, windparken en moleculen zoals waterstof en groengas zorgen voor flexibiliteit op het net, maar zullen dergelijke initiatieven niet altijd direct de grootste hoeveelheid stroom bieden.

Projecten die op een dergelijke manier kunnen bijdragen aan het functioneren van het net, dienen voorrang te krijgen binnen dit prioriteringskader.

Overigens dienen kleinschalige en lokale initiatieven met een breed maatschappelijk draagvlak binnen dit prioriteringskader een plek te krijgen door middel van een aparte toewijzingscategorie of beschermde ruimte.

b. Zo ja, bent u van oordeel dat netbeheerders zelf transparante en objectieve criteria moeten vaststellen op basis waarvan zij op non-discriminatoire wijze de volgorde bepalen waarin transportcapaciteit kan worden verleend aan congestieverzachtters,?

Dit in samenwerking met het Drents Actieprogramma Netcongestie, waar alle betrokken actoren verenigd zijn, dus te bepalen door Energy Board Drenthe.

Verder zou de Provincie Drenthe graag zien dat netbeheerders betrokken worden bij planvorming, zodat planvorming en uitvoering niet uiteenlopen. Hierin kan in Drenthe de eerder toegelichte energietoets een rol spelen. Hieraan dient de ACM ruimte te geven.

- Wie dient te beslissen over toepassing van de hardheidsclausule of uitzonderingsmogelijkheid?

Hierin dienen regionale keuzes meegenomen te worden.

- Op welke wijze wordt willekeur voorkomen en op welke wijze wordt voldaan aan de vereisten van transparantie en non-discriminatie?

Door regionale keuzes te waarborgen en deze keuzes mee te nemen in de prioritering binnen categorie 2.

c. Bent u van oordeel dat er een hardheidsclausule of uitzonderingsmogelijkheid opgenomen dient te worden in het prioriteringskader voor categorie 3. 'basisbehoeften'?

Ja, aangezien wij hopen te vermijden dat Drentse initiatieven en organisaties door buitenregionale partijen achtergesteld raken. De Provincie Drenthe ziet dus graag dat het belang van regionale partijen geborgd is.

d. Zo ja, dan verzoekt de ACM u met concrete suggesties te onderbouwen hoe een dergelijke hardheidsclausule of uitzonderingsmogelijkheid zou moeten worden vormgegeven. De ACM verzoekt u om hierbij in ieder geval in te gaan op de volgende punten:

- Wie dient te beslissen over toepassing van de hardheidsclausule of uitzonderingsmogelijkheid?

Hierin dienen regionale keuzes meegenomen te worden.

- Op welke wijze wordt willekeur voorkomen en op welke wijze wordt voldaan aan de vereisten van transparantie en non-discriminatie?

Door regionale keuzes te waarborgen en deze keuzes mee te nemen in de prioritering binnen categorie 3.

e. Bent u van oordeel dat het prioriteringskader met deze aanpak voldoende flexibiliteit biedt om te kunnen inspelen op de dynamische problematiek rondom netcongestie?

Nee, regio's als Drenthe dragen bij aan versnelling, standaardisatie en ketensamenwerking. Deze factoren zouden ook moeten meespelen in de afwegingen rondom transportcapaciteit, niet alleen projectomvang.

Verder zijn er verschillende maatschappelijke projecten waarbij besluitvorming cyclisch verloopt. In deze gevallen is het lastig om tot onherroepelijke vergunningen te komen, wat het toewijzen van transportcapaciteit in de weg ligt. Er zou ruimte geboden moeten worden aan dergelijke plannen

c. Wat is volgens u een goede werkwijze om via transparante en objectieve criteria op non-discriminatoire wijze transportcapaciteit te verlenen aan congestieverzachtters?

Door dit te laten verlopen via het Energy Board.

Consultatievraag 3

De ACM verneemt graag uw zienswijze op dit punt en verzoekt u om in uw reactie toe te lichten of en hoe bij het verlenen van transportcapaciteit voor openbare netwerken in de praktijk geborgd kan worden dat de capaciteit enkel wordt gebruikt voor doelen die van groot belang zijn voor de Nederlandse samenleving.

Geen concrete input vanuit Provincie Drenthe.

Overige suggesties

- Prioriteer Groen Gas. Door gebruik van groengas wordt elektriciteitsverbruik verminderd en is het mogelijk het net minder te belasten. Dergelijke oplossingen met congestieverzachtende capaciteit zouden ook een plek moeten krijgen in het prioriteringskader.
- Waterstof, net als groengas, kan ook een congestieverzachtende rol vervullen, bijvoorbeeld bij het gebruik van overtollige zonne-energie waarbij elektrolyse een oplossing kan zijn om de energie op te slaan.
- Gebruik van windenergie kan, dankzij het feit dat het op andere momenten energie geeft dan zonnepanelen, zorgen voor extra flexibiliteit aan de aanbodzijde, en kan dus helpen om netcongestie te verzachten.

Wij hopen u middels deze zienswijze voldoende geïnformeerd te hebben over de visie van de Provincie Drenthe op het conceptbesluit.

Meer informatie

Hebt u naar aanleiding van deze brief nog vragen, dan kunt u contact opnemen met het Klant Contactcentrum van Provincie Drenthe, per telefoon [REDACTED] of per e-mail post@drenthe.nl.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Drenthe,
namens dezen,

i.o.

[REDACTED]
[REDACTED]
Energie